

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

Historisk statistik om utbildning

Ämnesområde

Utbildning och forskning

Statistikområde

Befolkningens utbildning

Produktkod

UF0550

Referenstid

1944–2018 för elever i grundskolan

1937–2017 för barn i barnomsorg/förskoleverksamhet

Läsår 1936/37–2018/19 för utfärdade examina vid universitet och högskolor

Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	SCB
Kontaktinformation	Enheten för statistik om utbildning och arbete
E-post	ua@scb.se
Telefon	010-479 50 00

Innehåll

1	Statistikens sammanhang.....	3
2	Undersökningsdesign	3
2.1	Målstorheter	3
2.2	Ramförfarande	3
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	4
2.4	Insamlingsförfarande.....	4
2.4.1	Datainsamlingsmetoder	4
2.4.2	Mätning.....	4
2.4.3	Bortfallsuppföljning	5
2.5	Bearbetningar.....	5
2.6	Granskning.....	5
2.6.1	Granskning under insamlingen	5
2.6.2	Granskning av mikrodata	5
2.6.3	Granskning av makrodata.....	6
2.6.4	Granskning av redovisning	6
2.7	Skattningsförfarande	6
2.7.1	Principer och antaganden	6
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter.....	6
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet.....	6
2.7.4	Röjandekontroll	6
3	Genomförande	7
3.1	Kvantitativ information.....	7
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen	7
	Bilagor	8
	Bilaga 1. Källhänvisningar.....	8

1 Statistikens sammanhang

Den historiska utbildningsstatistiken beskriver

- antalet elever i grundskolan och dess föregångare från 1944
- antalet barn i förskoleverksamhet eller motsvarade från 1937
- antalet utfärdade examina vid universitet och högskolor från läsåret 1936/37

Vid denna publicering har vissa tidsserier förlängts bakåt i tiden där det är möjligt samt utökats med fler skolformer.

I detta dokument beskrivs översiktligt hur tidsserierna tagits fram, vilka källor som använts samt vilka reformer (som påverkat statistiken) skolväsendet genomgått sedan 1940-talet fram till idag. Dokumentet uppdateras löpande när ny statistik publiceras. Att beskriva kvalitetsaspekten av gamla statistikuppgifter är svårt, men i kvalitetsdeklarationen beskrivs det som kommit till kännedom under arbetets gång.

För detaljer om statistikens framtagning under de senaste åren som finns i administrativa register på SCB hänvisas till dokumentation om följande tre register som ligger till grund för publicerad statistik i tidsseriernas senare år:

Grundskolan: elever per 15 oktober www.scb.se/UF0104

Förskola: Barn och personal per 15 oktober www.scb.se/UF0130

Studenter och examinerade i högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå www.scb.se/UF0205

Det är Skolverket som är statistikansvarig myndighet för elever i grundskolan och barn i förskolan och Universitetskanslersämbetet (UKÄ) för studenter och examina vid universitet och högskolor. Statistiken ingår i statistikområdena *Skolväsende och barnomsorg* samt *Högskoleväsende*.

2 Undersökningsdesign

2.1 Målstorheter

Målstorheterna är antalet elever i grundskolan och dess föregångare, antalet inskrivna barn i barnomsorg och antalet utfärdade examina vid universitet och högskolor under referensperioden 1944–2018, 1937–2017 respektive 1936/37–2018/19.

2.2 Ramförfarande

Ramen för deltagande elever i grundskola och inskrivna barn i barnomsorg är samtliga barn och personer inom det svenska utbildningsväsendet. Ram och rampopulation är samma.

Observationsobjektet är de uppgifter som redovisas i den tidigare publicerade utbildningsstatistiken. Då ingen publicering skett av utbildningsstatistiken är observationsobjekt de uppgifter som finns i form av hjälptabeller och/eller manuskripttabeller.

Observationsobjekt och uppgiftskälla stämmer överens.

2.3 Förfaranden för urval och uteslutning

Inget urval och ingen uteslutning förekommer i de historiska tidsserierna över utbildningsstatistik.

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Datainsamlingsmetoder

Uppgifter om folkskola, högre folkskola, grundskola/försöksskola, allmänna läroverk, privatläroverk, kommunal mellanskola/realskola, kommunal flickskola, realskolelinjer och flickskolelinjer och försöksskola har hämtats från Skolöverstyrelsens statistiska kontors arkiv (Riksarkivet) avseende åren 1944–1959 samt respektive Statistiskt meddelande (SM) åren 1960–1993.

Uppgifter om barnomsorg har hämtats från SOU 1938:20, SOU 1951:15, Statistiska meddelanden (SM), Socialtjänstens publikationer, Statistisk årsbok för Sverige och Utbildningsstatistisk årsbok för åren 1937–1999. För åren 1994–2017 (och fortfarande idag) är Skolverket statistikansvarig myndighet för grundskole- och barnomsorgsstatistik (från 1997) och uppgifterna har därför hämtats från Skolverkets webbplats.

Uppgifter om universitet och högskolor har hämtats från Utbildningsstatistisk årsbok för läsåren 1936/37–1976/77. För läsåren 1977/78–2018/19 har uppgifter hämtats från SCB:s webbplats.

För mer detaljerade källor se bilaga 1 Källhänvisningar.

Mer om grundskolestatistik finns att läsa på SCB:s webbplats:
www.scb.se/UF0104

Mer om förskolestatistik finns att läsa på SCB:s webbplats:
www.scb.se/UF0130

Mer om studenter och examina finns att läsa på SCB:s webbplats:
www.scb.se/UF0205

2.4.2 Mätning

De uppgifter som används för statistiken samlas in från redan publicerad officiell statistik. De äldre publikationer som använts för detta finns delvis på SCB:s arkiv samt i Riksarkivet. Den ursprungliga källan till statistiken är de administrativa register som upprättats genom insamling av uppgifter från alla skolor i Sverige. Vilka

myndigheter som ansvarat för insamlingarna har varierat genom åren (Skolöverstyrelsen, SCB, Skolverket, Högskoleverket och UKÄ).

För mer information rörande mätinstrumentet och insamlingen i de ingående källregistren hänvisas till respektive dokumentation om statistikens framställning (StaF):

- Grundskolans elever (Skolverket statistikansvarig myndighet)
- Förskola: Barn och personal per 15 oktober (Skolverket statistikansvarig myndighet)
- Studenter och examinerade i högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå (Universitetskanslersämbetet statistikansvarig myndighet)

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Statistiken som ligger till grund för historisk utbildningsstatistik är totalundersökningar. Varje bortfall undersöks noga och återkontakter tas för att få in uppgifterna. Bortfallen redovisas i respektive skolforms dokumentation:

Grundskolan: elever per 15 oktober www.scb.se/UF0104

Förskola: Barn och personal per 15 oktober www.scb.se/UF0130

Studenter och examinerade i högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå www.scb.se/UF0205

Generellt kan man dock säga att bortfallet varit litet.

2.5 Bearbetningar

Begränsade bearbetningar har gjorts i materialet efter att det hämtats från respektive källa. I de flesta fall motsvarar statistiken i de långa tidsserierna exakt de uppgifter som tidigare redovisats när det gäller grundskolans elever och barn i barnomsorg/förskoleverksamhet. Bearbetningar har skett i vissa delgrupper av grundskolans elever som slagits ihop i redovisningsgrupper.

2.6 Granskning

2.6.1 Granskning under insamlingen

Ingen granskning görs eftersom data hämtas från redan publicerade tabeller.

2.6.2 Granskning av mikrodata

Ingen granskning görs eftersom data hämtas från redan publicerade tabeller.

2.6.3 Granskning av makrodata

Manuell granskning och rimlighetskontroller görs för att säkerställa att inga misstag skett i överförandet från tryckt rapport till digitalt medium.

2.6.4 Granskning av redovisning

Inför publicering granskas tabelluppgifterna för att säkerställa att de inte avviker mot tidigare publicerad statistik. Hopslagning av redovisningsgrupper rimlighetskontrolleras.

2.7 Skattningsförfarande

2.7.1 Principer och antaganden

Det som skattas är antalet inskrivna barn inom barnomsorg/förskoleverksamhet med *antalet platser* för åren 1937–1967 eftersom det saknas uppgift om antalet inskrivna barn.

För år 1959 har könsfördelningen uppskattats inom skolåren i vissa fall vad gäller allmänna läroverk och privatläroverk. Uppgifter finns om könsfördelningen över totalen på de respektive linjerna men inte efter skolår, däremot finns en totalsiffra per skolår och linje.

Andel elever av befolkningen är en uppskattning baserad på att man utgår från antalet 7-åringar i befolkningen när man tittar på andel elever i skolår 1 osv. Det gäller alla skolformer och alla år då alla inte börjar grundskolan vid samma ålder. Det syns särskilt tydligt då andelen elever ibland blir över 100 procent. Man kan ändå anta att felen här jämnar ut sig totalt sett och ger den bästa uppskattning av studiedeltagande vi kan få.

Utöver detta förekommer inget skattningsförfarande.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

I redovisningen ingår inga skattade värden på totalnivå, på totalnivå efter kön eller på totalnivå efter utbildningslinje. Skattningar har delvis gjorts vilket i liten grad kan påverka fördelning på skolåren 7–9 samt fördelning efter kön läsåret 1959/60 på årskursnivå.

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Inga skattningar av osäkerhetsmått görs.

2.7.4 Röjandekontroll

Inga skyddsmetoder behövs eftersom statistiken baseras på redan publicerad statistik.

3 Genomförande

3.1 Kvantitativ information

För att sammanställa statistiken i historiska tidsserier har ca 80 publikationer använts. Cirka 90 procent av det som publiceras i tidsserierna var inte tidigare digitaliserat (annat än inskannat som bilder).

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

För åren 1968–2017 redovisas antalet inskrivna barn inom barnomsorg/förskoleverksamhet. Men för åren 1937, 1941, 1946 samt 1950–1967 finns inte denna uppgift utan endast antalet *platser*. Denna uppgift har använts för att skatta antalet barn. För åren 1938–1940, 1942–1945 samt 1947–1949 saknas helt uppgifter om antalet barn eller platser inom barnomsorg/förskoleverksamhet i den officiella statistiken.

Bilagor

Bilaga 1. Källhänvisningar

Nedan listas de publikationer samt volymer från Riksarkivet från vilka underlag till statistiken i de historiska tidsserierna hämtats.

Skolöverstyrelsens statistiska kontors arkiv förvaras i Riksarkivet i Arninge.

Statistiska centralbyråns, Byrån för undervisningsstatistik (U-byrån), arkiv förvaras i Riksarkivet i Arninge.

Publikationerna finns i SCB:s arkiv. De flesta publikationer som använts är en del i serien Statistiska meddelanden (SM) i just ämnet utbildning (U). Därför har publikationerna namn som börjar på SM U.

Preliminära redogörelser är föregångaren till SM-serien.

Folkskola och Grundskola/Försöksskola

Skolöverstyrelsens statistiska kontors arkiv H III c: vol 9–10

Skolöverstyrelsens statistiska kontors arkiv H III baa: vol 64, 68, 69, 76

Skolöverstyrelsens statistiska kontors arkiv H III bb: vol 15

Statistiska centralbyrån U-byrån H I acb: vol 1

Skolöverstyrelsen ST 1960:10, s. 640 ff.

Preliminära redogörelser 1961:10 Statistiska uppgifter om klasser och elever i det obligatoriska skolväsendet den 15 september 1960

Preliminära redogörelser 1962:1 Statistiska uppgifter om vissa icke-obligatoriska skolformer den 15 september 1961

SM U 1963:11 Klasser och elever i det obligatoriska skolväsendet den 15 september 1962

SM U 1964:11 Klasser och elever i det obligatoriska skolväsendet den 15 september 1963

SM U 1965:11 Klasser och elever i det obligatoriska skolväsendet den 15 september 1964

SM U 1966:11 Klasser och elever i det obligatoriska skolväsendet den 15 september 1965

SM U 1967:11 Klasser och elever i det obligatoriska skolväsendet den 15 september 1966

SM U 1968:12 Det obligatoriska skolväsendet den 15 september 1967

SM U 1969:5 Det obligatoriska skolväsendet den 16 september 1968

SM U 1970:5 Det obligatoriska skolväsendet den 15 september 1969

SM U 1971:4 Det obligatoriska skolväsendet den 15 september 1970

SM U 1972:10 Grundskolan den 15 september 1971

SM U 1973:20 Grundskolan den 15 september 1972

SM U 1974:13 Grundskolan den 15 september 1973

SM U 1975:3 Grundskolan den 15 september 1974

SM U 1976:21 Grundskolan den 15 september 1975

SM U 1977:17 Grundskolan 1976/77

SM U 1978:12 Grundskolan 1977/78

SM U 1979:4 Grundskolan 1978/79

SM U 1980:6 Grundskolan 1979/80

SM U 1981:11 Grundskolan 1980/81

SM U 1982:16 Grundskolan 1981/82

SM U 1983:15 Grundskolan 1982/83

SM U 1984:24 Grundskolan 1983/84

SM U40 8501 Grundskolan, särskolan, specialskolan 1984/85

SM U40 8601 Grundskolan, särskolan, specialskolan 1985/86

SM U40 8701 Grundskolan, särskolan, specialskolan 1986/87

SM U40 8801 Grundskolan, särskolan, specialskolan 1987/88

SM U40 8901 Grundskolan, särskolan, specialskolan 1988/89

SM U40 9001 Grundskolan, särskolan, specialskolan 1989/90

SM U40 9101 Grundskolan, särskolan, specialskolan 1990/91

SM U40 9201 Grundskolan, särskolan, specialskolan 1991/92

SM U40 9301 Grundskolan, särskolan, specialskolan 1992/93

SM U40 9401 Grundskolan, särskolan, specialskolan 1993/94

Skolverkets webbplats avseende läsåren 1994/95–2018/19 – www.skolverket.se

Kommunala mellanskolor/realskolor, kommunala flickskolor och högre folkskolor

Skolöverstyrelsens statistiska kontors arkiv H VI ba: vol 4–5

Allmänna läroverk

Skolöverstyrelsens statistiska kontors arkiv H V b: vol 10–11

Skolöverstyrelsens statistiska kontors arkiv H VI be: vol 7

Privatläroverk

Skolöverstyrelsens statistiska kontors arkiv H VI ba: vol 4–5

Skolöverstyrelsens statistiska kontors arkiv H VI be: vol 7

Realskolelinjer, flickskolelinjer och högre folkskola

Preliminära redogörelser 1961:6 Statistiska uppgifter om vissa icke-obligatoriska skolformer den 15 september 1960

Preliminära redogörelser 1962:1 Statistiska uppgifter om vissa icke-obligatoriska skolformer den 15 september 1961

SM U 1963:4 Allmänbildande och yrkesutbildande högre skolor den 15 september 1962

SM U 1964:4 Allmänbildande och yrkesutbildande högre skolor den 15 september 1963

SM U 1965:4 Allmänbildande och yrkesutbildande högre skolor den 15 september 1964

SM U 1966:8 Allmänbildande och yrkesutbildande högre skolor den 15 september 1965

SM U 1967:3 Allmänbildande och yrkesutbildande högre skolor den 15 september 1966

SM U 1968:3 Allmänbildande och yrkesutbildande högre skolor den 15 september 1967

SM U 1969:3 Allmänbildande och yrkesutbildande högre skolor den 16 september 1968

SM U 1970:7 Allmänbildande och yrkesutbildande högre skolor den 15 september 1969

SM U 1971:1 Allmänbildande och yrkesutbildande högre skolor den 15 september 1970

SM U 1972:19 Utbildning av förskollärare, låg- och mellanstadielärare, hushållslärare och sjöbefäl samt elever i real- och flickskolor den 15 september 1971

SM U 1973:17 Lärarutbildning, sjöbefälsskolor, realskolor och flickskolor 1972 (15 september)

Barnomsorg

Antal platser/inskrivna och antal institutioner åren 1938–1989

SOU 1938:20 Barnkrubbor och sommarkolonier

SOU 1951:15 Daghem och förskolor

SM R 1964:17 Daghem, lekskolor och fritidshem

SM R 1965:20 Daghem, lekskolor och fritidshem 1964

SM R 1966:23 Daghem, lekskolor och fritidshem 1965

SM R 1967:23 Daghem, lekskolor och fritidshem 1966

Utbildningsstatistisk årsbok 1978 Statistiska centralbyrån

SM S 1973:3 Barnstugor 1970/71

SM S 1974:9 Barnstugor 1972/73

SM S 1975:11 Barnstugor 1973/74

SM S 1976:15 Barnstugor 1974/75

SM S 1977:20 Förskolor och fritidshem 1975/76

SM S 1978:8 Förskolor och fritidshem 1977

SM S 1979:9 Förskolor och Fritidshem 1978

SM S 1981:10 Förskolor och Fritidshem den 31 december 1979

SM S 1981:28 Förskolor, fritidshem och familjedaghem den
31 december 1980

SM S 1982:20 Förskolor, fritidshem och familjedaghem den
31 december 1981

SM S 1983:18 Förskolor, fritidshem och familjedaghem den
31 december 1982

SM S 1984:16 Förskolor, fritidshem och familjedaghem den
31 december 1983

S 10 SM 8501 Förskolor, fritidshem och familjedaghem den
31 december 1984

S 10 SM 8601 Förskolor, fritidshem och familjedaghem den
31 december 1985

S 10 SM 8701 Förskolor, fritidshem och familjedaghem den
31 december 1986

S 10 SM 8801 Förskolor, fritidshem och familjedaghem den
31 december 1987

S 10 SM 8901 Förskolor, fritidshem och familjedaghem den
31 december 1988

S 10 SM 9001 Förskolor, fritidshem och familjedaghem den
31 december 1989

Antal inskrivna barn 1990–1999

Publikationen Socialtjänsten och omsorgerna i Sverige 1993:
tabellbilaga (Socialstyrelsen, Statistiska centralbyrån)

Publikationen Socialservice, vård och omsorg i Sverige 1996
(Socialstyrelsen)

Skolverkets webbplats avseende läsåren 1994–2017 –
www.skolverket.se

Antal institutioner 1990–1999

Statistisk årsbok för Sverige 1992

Statistisk årsbok för Sverige 1993

Statistisk årsbok för Sverige 1994

Statistisk årsbok för Sverige 1995

Statistisk årsbok för Sverige 1996

Statistisk årsbok för Sverige 1997

Statistisk årsbok för Sverige 1998

Statistisk årsbok för Sverige 1999

Antal inskrivna och antal institutioner 2000–2017

Skolverkets webbplats avseende läsåren 1994–2017 –
www.skolverket.se

Antal yrkesexamina 1936/37–2018/19

Utbildningsstatistisk årsbok 1978 Statistiska centralbyrån avseende
läsåren 1936/37–1976/77

SCB:s webbplats avseende läsåren 1977/78–2018/19 –
www.statistikdatabasen.scb.se